NUM

w SOBOTĘ DNIA 30. *WRZESNIA ROKU* 1786

Z Wilna 30. *Września.* Dnia wczorayszego, iako na terminie ustawami Przesw: Kommissyi przepisanym otworzone są tu znowu Szkoły Narodowe przez wyborną mowę mianą od JX. *Szalewicza* S. P. Professora Wymowy w Szkołach tuteyszych, w przytomności licznie zgromadzonych dystyngwowanych osob.

Z Wenecyi dnia 15. *Sierpnia.* Piszą z *Fiume*, że *Montegrynowie* barzo się zatrudniaią około zebrania żywności, y innych potrzebnych do woyny rzeczy ażeby w dobrym byli stanie przeciwko Baszy *de Scutari*,

który zamyśla ziemi zacząc woynę. Fortyfikacye w *Cattaro* reparują się, na co Rzplta 20,000. *Dukatow* naznaczyła.

Z Włoch dnia 16. Sierpnia

W *Sycylii* 150. Klasztorow, żyiących z kwesty, skasso wano.

Miasto *Aquila*, dnia 31. przeszłego miesiąca, przez trzęsienie ziemi znaczną poniosło szkodę. Sześc liczono attakow trzęsienia ziemi, przez które wiele domow zawaliło się. Wszyscy obywatele wynieśli się na pola.

Z Londynu dnia 22. Sierpnia.

Z osobliwszych nowin, które mamy z *Ameryki*, są następuiące: ,, Obywatele w *Connecticut* ,, zbieraią znaczne woysko, ,, nad którym ma mieć kommendę ow wiadomy *Ethan-Allen*. Tym woyskiem chcą ,, oni opanować *Wyoming* y ,, okoliczne Powiaty, y toż samo uczynić z *Pensylwanią*. ,, Dwor *Londyński* niechce odstępować zachodnich Fortec, ,, które *Amerykanom* mocą Traktatu miały być odstąpione, ,, a zatym wszystkie czynności ,, są bez pożyteczne. Liczne ,, kupy wolnych *Amerykanow*, ,, o niczym tak mocno nie ,, myślą, iak tylko żeby wpaść ,, do *Mexyku*, y zagarnąć do ,, siebie tameczne bogactwa. ,, Od tego czasu, iak papierowe ,, pieniądze do *Karoliny* są wprowadzone, iest dostatkiem gotowych pieniędzy y twardych *Talarow*. ,,

Listy z *Sztokolmu* donoszą, że podróż do *Londynu* Króla Jmci *Szwedzkiego*, w tym roku nie nastąpi, ale na przyszłą wiosne iest odłożona.

Z Bruxelli dnia 22. Sierpnia.

Słychać, że Cesarz Jmć ma intencyą dawny proiekt do skutku przyprowadzić, y kanał od *Antwerpii* aż do *Brügge*, przez kray *Waes* otworzyć.

Z Paryża dnia 25. Sierpnia.

Xiąże Jmć *de Saxe-Teschen*, z małżonką swoią dnia 28. tego miesiąca, ztąd myśli wyiechać.

Dnia 22. tego miesiąca, Parlament regestrował Królewską Deklaracyą, przez którą, Plebanom y Wikaryuszom intrata ma być powiększona. Plebani, miasto 500. maią dostać teraz 700. *Liwr:*, a Wikaryuszowie 350. W całym kraiu to pomnożenie pensyi, na 3. albo 4. Miliony *Liwrow* wyniesie.

ſtąpić iakowaś odmiana, y iuż tym intereſem począł ſię zatrudniać JPan *de Polignac.*

Z Londynu dnia 25. *Sierpnia.* Xiąże Jmć *Ferdynand* z małżonką ſwoią, wkrótce tu ieſt z *Holandyi* ſpodziewany.

Słychać, że umyślny kuryer z *Paryża* od JP. *Eden,* naſzego tam rezyduiącego Miniſtra tu ieſt przyſłany z oznaymieniem, że Traktat Handlowny, co ſię tycze iego Preliminaryów, czy li punktow przedugodnych, dnia 15. tego mieſiąca podpiſany zoſtał. ieſt nadzieia, że wkrótce on ze wſzyſtkim będzie podpiſany, y zupełnie doydzie.

Generał *Elliot,* przed *Bożym Narodzeniem* przybędzie do *Londynu.* Generał *Rainsford,* na iego mieyſcu ieſt nominowany Gubernatorem Fortecy, y iuż wybiera ſię do wyiazdu.

Z Brandeburga dnia 26. *Sierp.* Na uroczyſty y ſolenny obchod pogrzebowy zmarłego Króla Jmci, który dnia 8. Września ma ſię odprawić, chowane w kamerze Królewſkiey *Inſignia,* iako to: Korona, Berło &c: iuż ſą wydane y zawiezione do panuiący, ma ſię znaydować na tym pogrzebie; po którym, dnia 10. ma wyiechać do *Prus,* y ztamtąd w tymże ſamym mieſiącu Wrześniu powróciwſzy, do *Szląska* wyiedzie.

Z Pragi dnia 27. *Sierpnia.* Dnia wczorayſzego, wiele tu popalono towarow zakazanych, które były taiemnie wwiezione.

Z Hamburga dnia 28. *Sierp:* Kardynał *Albani* w *Rzymie,* otrzymał plenipotencyą od Xiążęcia Kardynała *de Rohan,* aby go uſprawiedliwił przed *Oycem S.* z okazyi mianego w Parlamencie Proceſſu; gdyż naznaczony termin ſześciomieſięczny iuż upływa.

Z Londynu dnia 29. *Sierpnia.* Jmć Pan *Woodford,* który z J. Panem *Eden* ieździł do *Paryża,* iuż tu powrócił, y miał z ſobą przywieść *preliminarne* punkta nowego *Handlownego Traktatu.* Miniſter Ceſarſki wyieżdżał naprzeciwko Xiążęciu *Ferdynandowi,* y przyimował go w *Harwich.* Nowiny z *Irlandyi,* o ſamych tylko nierządach y kłótniach donoſzą: a tameczni buntownicy, coraz mocnieyſzemi ſtaią ſię. Prywatne liſty z

na trzyſta ſkupiwſzy ſię ludzi, iednę z Fortec opanowali; ale gdy w nocy *Jndyanie* na nich napadli, co do oſtatniego wſzyſcy wyrznięci od tychże *Jndyanow* zoſtali, Także ztamtąd donoſzą, że *Amerykańſkie Wolne Stany*, z Koroną *Francuſką*, rzecz iakąś miedzy ſobą układaią. Na zgromadzeniu Stanow *Nowego-Tersey*, zakazany ieſt wywoz niewolnikow z *Afryki*. W *Boſton* będą wyſtawione 4. wielkie Fregaty przeciwko *Marokańſkim* i *Algierſkim* morſkim rozboynikom. Xiąże *de Saxen Gotha*; ieſzcze ſię znayduie w *Anglii*, y ogląda naſze Porty morſkie.

Z Londynu dnia 29. Sierpnia Mamy nowiny, że Ceſarz *Chińſki Kianlong* umarł, y że z tey okoliczności, wielkie rozruchy y kłótnie tam naſtały; czekamy ieſzcze tego potwierdzenia.

Z Auſtryi dnia 30. Sierpnia. W *Belgradzie* panuią wielkie niepokoie, żadnego niemasz dnia, ażeby iaki *Chrześcianin* albo *Turczyn* niebył zabity.

Z Berlina dnia 31. Sierpnia. W nocy, z Poniedziałku na Wtorek, cynowa truna, w ktorą z ciałem zmarłego Krola Jmci, ztąd do *Potsdamu* była zawieziona. Robił ią *Francuſki* Konwiſarz *Michaud*. Stop 7. ieſt ona długa, a 3. ſtopy w głowach wyſoka. Waży 600. funtow.

Na wyſławienie pełnego chwały panowania zmarłego Monarchy *Fryderyka Wielkiego*, po wſzyſtkich Kościołach w całym kraiu, maią być miane Mowy na iego pochwalę. Na *Berlin* y *Potsdam*, wyznaczony ieſt dzień 10. Wrześ. Za Text tych Mow, naznaczone ſą słowa Boſkie, rzeczone przez *Natana* Proroka do *Dawida* Krola: *Feciq; tibi Nomen, quaſi unius* MAGNORUM, *qui celebrantur in terra*. To ieſt: *Y uczyniłem ci Imie, iako iednemu z* WIELKICH, *ktorzy ſą ſławni na Ziemi*. (1. Paralip: 17.)

Z Hagi dnia 2. Września. Miniſter Krola Jmci *Pruſkiego*, Baron *de Thulmeier*, otrzymał nowe liſty kredencyonalne od teraz panuiącego Monarchy, przez ktore zoſtał potwierdzony na urząd extraordynaryinego u *Stanow Generalnych* Miniſtra.

SUPLEMENT

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 30. WRZESNIA ROKU 1786

Z Włoch dnia 22. Sierpnia. W pierwszych ośmiu dniach tego miesiąca, liczono czterdzieści attakow trzęsienia ziemi po rozmaitych mieyscach.

Z Paryża dnia 31. Sierpnia. Już tedy *Fryderyk Gwilhelm* Xiąże *Pruski*, zasiadł na Tronie swoiego Stryia, nalaższy w gotowiźnie na 200. Millionow. Spodziewamy się oglądać tu nowego tego *Pruskiego* Monarchę po zakończoney połroczney żałobie; dawno iuż albowiem obiecał Ministrowi na szemu Hrabiemu *de Vergennes*, że pierwszego zaraz roku swego Panowania, odwiedzi *Francyą*.

Z Potsdamu dnia 1. Wrześ: Uroczysty obchod Pogrzebowy po zmarłym Królu Jmci. na dzień 9. tego miesiąca iest udeterminowany, na który rozmaite przygotowania są uczynione. Już zprowadzono z *Berlina 10.* wielkich lichtarzy srebrnych, należących do Korony, każdy z nich waży przeszło cetnar. Kościoł będzie cały żałobą powleczony. Sześć pryncypalnych akcyi z życia *Wielkiego Fryderyka*, w *Symbolach* będzie reprezentowanych. Koscioł Nieśmiertelności wystawuią w Bazylice, z wspaniałemi dekoracyami. Od schodow, zwanych *zieloneschody*, aż do Kościoła, będzie most wystawiony y powleczony żałobą. Trunę cynową, w którą ma być włożona drewniana, dnia 29. przeszłego miesiąca tu przywieziono Waży ona 4. cetnary y 5. funtow. Robią te-

nę, ozdobioną srebnemi pozłacanemi gryffami. Ale ta będzie nazad odwieziona do *Berlina*, do Królewskiego *Mauzoleum*. Z Kościoła Garnizonowego, wszystkie krzesła i ławki są po wyrzucane, i przez cztery tygodnie, niebędzie się odprawowało żadne tam Nabożeństwo.

Hrabstwo *Wusterhauzen* które kupił Kròl *Fryderyh Wilhelm* teraźnieyszy Król Jmć darował Xiążęciu *Henrykowi*.

Wielu Offlcerow otrzymało iuż pozwolenie do ożenienia się.

Z Brandeburga dnia 2. Wrześ Król Jmć poczyna swoie panowanie od łaskawości Niedawno kazał ubogiemu przewoźnikowi, któremu statek był utonął nadgradzaiąc szkodę, wyliczyć 300. *Talarow*. Słychać, że Landgraff *de Hessen-Casel*, Xiąże *de Weimar*, y Xiąże *de Dessau*, wkrótce przybędą do *Berlina*.

Z Brandeburga dnia 2. Wrześ Podobno potrzeba czekać tey nowiny potwierdzenia, że extra ordynaryiny Poseł z *Berlina* będzie posłany do *Hagi*.

Z Paryża dnia 3. Września. Doszła tu wiadomość, że zmarły Król *Pruski*, zostawił w gotowiznie czterysta Millionow.

Z Berlina dnia 5. Września. Panuiący teraz Monarcha nasz chce z sobą posadzić na Tronie Religią y dobre obyczaie. Na pierwszey Audyencyi Ministrom swym daney, te godne pamięci do nich rzekł słowa: *Wiem o tym, że Królowie, nie lubią częstokroć słuchać prawdy, bo ta pospolicie nie iest miła; lecz ia, chcę koniecznie o niey słyszeć. Naymilszą mnie rzecz uczynicie, ieśli mi zawsze prawdę będziecie mowili; ia zaś wam daię słowo moie Królewskie, że nigdy o to nie rozgniewam się.* Podczas Audyencyi daney J. Xiędzu *Elbersfeld*, naypierwszemu *Katolickiemu* Kapłanowi, y dwóm iego Kapelanom, przyrzekł iak naylaskawiey Król Jmć, że zgromadzeniu *Katolickiemu*, nigdy swey łaski y protekcyi nieubliży. Z wielką także łaskawością przyimował Uczonych ludzi, a Professorowi *Ramler*, sławnemu tuteyszemu Poecie, naznaczył roczney Pensyi 800. *Reistalarow*. Kompania Kupiecka, iak nayuroczystsze na swey Audyencyi

po uczynionych o Administracyi pierwszych rozporządzeniach, cała myśl Królewska obrócona będzie do Kraiowego Handlu. Nayſtarſi też *Zydzi* z Synagogi *Berlinſkiey* prezentowali ſię do Audiencyi, ale iey nie otrzymali; kazał im Król Jmć powiedzieć, że ieſt zabawny.

Od Dunaiu dnia 5. Września. Czytamy w liście z *Wiednia*, że po odebraney nowinie o śmierci Króla Jmci *Pruſkiego*, po Ceſarſkich Kancellaryach Stanu y Woiennych, nadzwyczaynie pracuią. Drugi zaś liſt, z *Wiednia* także piſany, wykładaiąc nam tę taiemnicę mówi, że wkrótce uſłyſzemy o ściſłym między *Auſtryą*, *Roſſyą*, y *Prusami* Alianſie, ktorego fundamenta założył *Fryderyk Wielki*.

Zawczora Stany *Holenderſkie* z okazyi daney odpowiedzi Xiążęcia *Stadhudera* na ich liſt, deliberowały, a potym mu doniosły, że Korpus Hrabiego *de Salm*, po dziewiątym tego mieſiąca, do ſłużby ſwoiey przyimuią. Stany *Holenderſkie* odłożyły ſwoie zgromadzenia aż do przyſzłey środy.

Z Hamburga dnia 5. Wrześ: woienną amunicyą z *Stambuła* przez *morze czarne* przeſyła do *Otomańſkich* Fortec.

Liſty z *Stambułu* donoſzą, że tam zawſze ſię lękaią tego, aby nie wynikła woyna z *Roſſyą* y *Wenecyą*, do ktorey iednak Ceſarz *Rzymſki* wcale niechce ſię mieſzać. *Kapitan Baſza* miał ſię iuż ukazywać z Flotą ſwoią w *Egypcie*, końcem ukarania tam niektórych nieſpokoynych Baſzow.

Z Berlina dnia 7. Września. Zmarły naſz Monarcha, kilką dniami przed śmiercią, do przytomnych ſwych Dworſkich rzekł te ſłowa: *Koniec życia moiego iuż ſię zbliża, Pewny ieſtem, że moia duſza z ciałem nie umrze. Na tamtym świecie, niebędę iuż Królem; y tym lepiey; bo takie tam życie będę prowadził, które nie narobi mnie niewdzięcznikow.*

Panuiący teraz Król Jmć, w tych dniach z Królewicami ſynami ſwemi udawſzy ſię pieſzo do Kościoła Dworſkiego, był tam na całym Nabożeńſtwie, co wielce wſzyſtkich zbudowało; gdyż od czterdzieſtu ſześciu lat, żaden Kościoł Publiczny niewidział Króla.

Naynowsze prywatne listy z *Stambułu* donoszą, że tameczny *Rossyiski* Minister JPan *de Bulhakow*, około 15. Lipca, *Reis-Effendemu*, albo Ministrowi zagranicznych interesow, znowu podał w mocnych wyrazach *Notę*, w którey imieniem swoiey Monarchini. względem ustawicznego napadania *Kubańskich Tatarow* do *Rossyiskich* Osad w *Georgii*. y względnı sukkursow, które im tameczni Baszowie dawali, mocno się żali, y żąda, ażeby, *Porta*, całey swey użyła powagi na to, żeby poddani *Rossyiscy*, od pomienionych *Tatarow* na dalszy czas niebyli kłóceni, z odgrażaniemsię, że zechce, formalna woyna wyniknie. W kilka dni potym, pomienionemu JP. *de Bulhakow* z strony *Dywanu* na pismie dana była odpowiedź w tey treści: „ że ponieważ *Kubańscy Tatarowie* wolni y niepodlegli są, przeto *Porta* w ich czynności z *Rossya* ani się mięszać niemoże, ani chce; y że odgrażanie *Rossyi* woyną, *Porta* bez boiaźni przyimuie, a moc mocą chce odpierać. Z okoliczności tey niezwykłey *Dywanu* odpowiedzi, tak Minister *Rossyiski* iako y inni Ministrowie, są obruszeni; y teraz wszyscy z ciekawością czekaią, co za srzodki w tey mierze będą użyte.

DONIESIENIA z WILNA.

Ze dnia 20. na dzień 21. 7br. wnocy ukradziono z Kościoła *Meyszagolskiego*, Mąstrancyi dwie Srebne pozłacane, Kielich z Pateną i Patynkę małą do wiatyku Ornat Gredyturowy paliowy y albę. Takowey kradzieży jako zniektórych pewnych znakow pokazuie się był sprawcą Slosarz, jak siebie nazywał Michał *Takielis* biegły w sztuce Slosarskiey i do Złotnictwa sposobny, do malowania, rysowania maiący zdatność; mienił się on być z Swisłoczy Urodzeniem, postać jego iest taka: urody nie wielkiey, Twarzy białey, włosow białawych nie dawno zapuszczonych, wąs tylko się pokazuię biały, nosa okrągło płaskiego, mowa prętka, polska y nie co z ruska zarywa, odzienie na nim takie: Zupan granatowy sukna samodziałowego pod spodem Kozuszek krótki stary, pas siadkowy nitko zielono biało i Czarno przeplatany. Czapka konfederatka, Baran i wierzch biały, Boty Juchtowe na obsacach wysokich z wierzchu skurko oblamowane cwiekami podkute. Kto by go przystawił, będzie miał przyzwoitą nad grodę.